

DELAVSKA POLITIKA

Izdaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 67

Sobota, 25. avgusta 1934

Leto IX

Samo opomin za čitatelje Marksiste pobija

Ena najmočnejših sil je klerikalizem, med vsemi najmočnejši pa rimski. To vemo. Rimski klerikalizem ni močan zaradi svoje politične moči, marveč zaradi svoje taktike. Noben klerikalizem katerekoli vere ni tako tesno spojen s kapitalistično družbo kakor rimski. In nič čudnega ni to. Rimski klerikalizem je vzrasel s kapitalistično družbo. Prvotno je bil (po prvih letih obstoja, ko je bil še idealno gibanje) najvernejši oproda fevdalizma. Temeljno načelo avtoritarne oblasti zagovarja še danes. Pozneje pa, ko je fevdalizem doživel poraz, se je klerikalizem oprijel z isto vneto meščanstva. Doba fevdalizma in meščanskega liberalizma je bila zanj zlata doba. V vsej tej zgodovinski dobi je opominjal ljudi, da spoštujejo brez odpora in svoje volje vsak režim, ki je hotel sodelovati s cerkvijo, oziroma cerkvi nudil priliko, da bogati in gradi svojo organizacijo. Cerkev je obogatela. Ustvarila si je močno fundirano organizacijo, s katero se danes vmešava v politične in nepolitične dogodke.

Najlepši zgled nam nudijo dogodki v Nemčiji. Tedaj, ko je Hitler udaril po delavcih, jim vzel vse pravice in organizacijsko imovino, mu je klerikalizem pel slavo in odobral njegovo načelo avtoritarnosti. Istotako se je zgodilo v Avstriji. V obeh državah so delavce oropali političnih pravic, odvzeli jim možnost, da se bore, kdor po krivici kapitalistične družbe stradajo.

Hitler je pa bil nekoliko svojeglav. Cerkvi ni hotel vsega ugoditi. Tedaj se je že govorilo, da bo Vatikanski fašizem preklel.

Toda naglo se je zopet izvršil preobrat. Hitler je nastopil proti svojim lastnim fašističnim tovarišem in se popolnoma prodal nemški generaliteti in fevdalnim kapitalistom. In kaj opažamo. Prokletstva ni. O Hitlerju molče, toda že v par dneh ali tednih mu bodo zopet peli slavo in ga imenovali najmodrejšega državnika, ker je prodal delavce kapitalizmu s tem, da je prepustil vso oblast kapitalističnemu redu v državi.

Ni se nam torej treba čuditi, če klerikalizem pobija marksiste. To je njegova naloga, ker hoče živeti od kapitalistične družbe in pa od eksploatacije narodov. Za to spoznanje ni treba biti študiran. Kdor čita klerikalno časopisje, lahko vedno opazuje, da so v njem za delavce besede, politika pa je za kapitalistične izkoriščevalce.

Odpor avstrijskega delavstva

Avstrijski režim je hotel prisiliti delavstvo, da se pridruži prisilnim strokovnim organizacijam. Le člani prisilnih organizacij imajo prednost pri sprejemu v delo, toda vse nič ne zaleže. Sredi meseca junija je imela prisilna organizacija šele 100.000 članov, sredi julija 150.000. Pred razpustitvijo strokovnih organizacij pa so imele nemške 45.000, krščanske 100.000, naše svobodne strokovne organizacije delavcev pa 600 tisoč članov. Od 750.000 organiziranih delavcev se je uklonilo diktatu borih 150.000.

Prisilna zveza izdaja tudi svoj list ter začudeno izprašuje, zakaj delavci ne vstopajo v prisilno organizacijo? Obenem pa sumiči »neke tuje elemente«. — Klerikalizem naj ve, da je delavstvo zrelo.

Zakonita določitev najmanjše plače

Kaj je minimalna plača?

V naši socialnopolitični zakonodaji imamo še velike vrzeli, deloma zaradi nepopolnosti zakonodaje, deloma zaradi neizvajanja veljavnih zakonov. Mnogo je delavstvo samo krivo, da se socialna zakonodaja ne izvaja točno, mnogo pa pomanjkanje prave kontrole in eksekutive, ki bi strogo pazili, da se zakoni ne bi kršili ter krivce primerno kaznovali. Delavske strokovne organizacije so danes predvsem poklicane, da vrše najstrožjo kontrolo, in morda je to ena najvažnejših nalog, ter s tem prepreči naval reakcije, ki rovari proti socialnopolitični zakonodaji v državi.

Na dnevnem redu delavske borbe je sedaj razširjenje pokojninskega zavarovanja na vso državo in splošno zavarovanje za starost, onemoglost in smrt.

Prav tako važna pa je zahteva po zakoniti določitvi najnižje, ali kakor navadno pravimo, minimalne mezd. Med delavstvom in nameščentvom je sicer jako razširjeno mnenje, da bi tak zakon ali naredba nič ne koristila delavstvu in nameščencem. K tej bojazni naj pojasnimo, da mora bodoči zakon pač določati najnižjo mejo za razne kategorije delavstva ter se ozirati pri določitvi te meje na višino eksistenčnega minimuma. — Najnižja plača se mora kar najbolj približati eksistenčnemu minimumu, to je, taki plači, s katero more delavec, more rodbina živeti. Navzgor pa meja mezd ne more biti določena in je stvar delavcev in nameščencev, da si s svojo marljivostjo, kvalifikacijo in z organizacijo pribore potem individualnih, zlasti pa kolektivnih pogodb, primerno boljše plače.

Z zakonito minimalno plačo bo torej določena najnižja mezda, pod katero delodajalci svojih nameščencev ne smejo plačevati.

Kakšna naj bo minimalna mezda? Ali naj znaša 1.50 Din in 2 Din na uro? Ali morda 300 ali 600 Din na mesec? Če bi se določila meja minimalne mezde tako nizko, potem bi bil zakon le zasmehovanje delovnih slojev. Pri določitvi minimalne plače se mora vzeti zlasti dve dejstvi v poštev. Predvsem je treba določiti koliko potrebuje človek nujno za življenje (eksistenčni minimum) in drugič, kakšni so danes povprečni zaslužki po raznih strokah. Ta mera sicer ne bi bila popolnoma pravična, ker so podjetniki izrabljajoč krizo, na verižniški način potisnili mezde navzdol. Zato prejema danes okoli polovice raznih uslužbencev beraške mezde. Delodajalci namreč neprestano znižujejo plače, bolje plačane ljudi odpuščajo in sprejemajo za polovično plačo druge. Mnogo takih zgledov bi lahko našteali. Mezde pod eksistenčnim minimumom torej kot meja ne smejo prihajati v poštev.

Japonci izzivajo Rusijo

Nadaljnje aretacije Sovjetskih državljanov

Te dni so Japonci zopet aretirali 18 sovjetskih uradnikov, ki so bili nameščeni pri vzhodni kitajski železnici. Doslej je že aretiranih nad 80 Rusov, ki jih Japonci dolžijo sabotajnih dejanj.

stenčnim minimumom torej kot meja ne smejo prihajati v poštev.

Kako približno naj bi se računala zakonita minimalna mezda? Navedimo samo dva primera.

Kvalificirani delavci neke stroke imajo povprečno plačo 900 Din mesečno. Na podlagi statistike trdi oblast, da je eksistenčni minimum za osebo, recimo 1100 Din. Minimalna plača bi se v tem primeru morala približati eksistenčnemu minimumu, ter bi znašala vsaj 1000 ali 1050 Din, ker ne pričakujemo, da bi zakonodajalec absolutno vpošteval eksistenčni minimum ter ga določil kot mejo.

Se bolj izrazit pa je ta-le primer:

Jako mnogo delojemalcev je, ki zaslužijo mesečno po 400 do 700 Din. Tu je razlika med eksistenčnim minimumom in dejansko plačo grozovito velika. Toda za podlago izračunavanja minimalne plače bi se vendar morala vzeti tudi tukaj eksistenčni minimum in dejanski povprečni zaslužek. Recimo, da znaša povprečni zaslužek 500 Din, eksistenčni minimum pa 1100 Din (kar je premalo), bi se morala določena minimalna plača mnogo bolj približati eksistenčnemu minimumu, kakor v onem primeru. V tem primeru bi se morala minimalna mezda določiti najmanj na 900 ali 950 Din.

S tem, menimo, je dokazano, da so v sedanjih mezdah razmerah zakonite minimalne mezde nujno potrebne, če imajo namen izboljšati socialni položaj.

Gorenja dva primera sta optimistična. Zakaj, kakor bi želeli in kakor je primerno in nujno potrebno, da služi za temelj pri odmeri minimalne mezde izključno eksistenčni minimum za podlago, imamo vendar malo upanja, da ne bi »gospodarski« krogi s svojim neutemeljenim tarnanjem potisnili minimalnih mezd daleč pod eksistenčni minimum, češ, da je gospodarstvo »v nevarnosti«, kakor to vedno trdijo, kadar delavstvo zahteva svoje pravice.

Iz te ponazoritve je jasno dvojje: prvič, da se ustavi z določitvijo minimalne mezde verižniško zniževanje mezd in drugič, da se vsaj pasje nizke mezde nekoliko približajo eksistenčnemu minimumu. V normalnih razmerah bi zakonita meja mezd navzdol sicer ne imela tako velikega pomena, kakor ga ima danes, ko imamo v državi povprečje mezd še pod 40 % eksistenčnega minima. Le kdor si to razmerje jasno predloči, more prav presojati pomen zakonitih minimalnih mezd.

Z določitvijo minimalne mezde pa delavstvu in njega organizacijam ni odvzeta možnost in pravica, da si s svojo organizacijsko silo še znatno izboljšajo socialni položaj delavcev in nameščencev.

Zarota tudi v Grčiji?

Grški predsednik vlade in vojni minister Kondylis je poročal, da so Plastirasovi častniki pripravljali revolucijo. Plastiras se je hotel vrniti v deželo ter stopiti na čelo države. Zarota je bila pravočasno razkrita.

Azija postaja vroča

Že leta 1929 se je sovjetska Rusija sprla s kitajsko vlado zaradi Mandžurije in vzhodno-kitajske železnice. Od takrat postajajo razmere na vzhodu bolj in bolj napete. Sedaj je tam vmesna država Mandžurija, toda jedro sporov se ni izpremenilo. Japonski in Kitajski je neprijetni sosed Rusija. Japonska ima vsekakor željo, da razširi svojo oblast. Za Angleže je že preveč, da je Japonska obvladala Mandžurijo. Iz tega razloga je jako verjetno, da obstoja načrt, da se Rusiji odruga ozemlje med Vladivostokom in Bajkalom. Tudi za vzhodnokitajsko železnico se pogajajo z Rusijo namesto Mandžurcev — Japonci. Za železnico, ki je veljala 250 milijonov rubljev, ponujajo samo 50 milijonov, kar je izzivalno. Osvojitev Mandžurije tudi pomeni zagotovitev meje proti Rusiji s strani Japonske, ker se nahaja Kitajska v kaosu. Rusiji je bila odvzeta uprava vzhodnokitajske železnice. Rusija je v vprašanju bila popustljiva ter ni reflektirala na privilegije pri tej železnici, ker nima več političnega pomena. Zato jo je prodajala.

Tako postajajo vsak dan razmere bolj napete. Velik interes na tem, da Japonska pusti Kitajsko pri miru, ima predvsem Anglija, dalje Francija. Zato je jako verjetno, da Japonsko podpirata obe državi moralno, da si razširi svoj teritorij na škodo Rusije.

Na vzhodnem vprašanju so pa interesirane tudi Zedinjene države. Kam bodo zaveslale te, je še negotovo. Vendar angleškega konkurenčnega imperializma ne bodo podpirale.

Dejstvo je, da grozi vojna nevarnost na vzhodu in bi bilo jako primerno, da bi Društvo narodov na septembarskem zasedanju o tej veliki vojni nevarnosti razpravljalo, in sicer s povoljnejšim uspehom, kakor je razpravljalo o japonsko-kitajskem sporu.

Za splošno skrajšanje delovnega časa

Zedinjene države se udeležijo prihodnje mednarodne konference dela v Ženevi kot članica. Očividno gre Ameriki za to, da na konferenci zagovarja splošno skrajšanje delovnega časa, ker po ameriških izkušnjah ni drugega izhoda. V Ameriki menijo, da bodo tudi druge države toliko uvidevne, da ne bodo odlašale splošnega skrajšanja delovnega časa.

Papež blagoslovlja može, ki vladajo v Avstriji

Te dni so bili v Rimu pri papežu avstrijski romarji. Papež je romarje v nemščini nagovoril ter blagoslovil nje in može, ki danes vladajo v Avstriji.

Enotna fronta med belgijsko proletarsko mladino

Socialistični »Le Peuple« je priobčil izjavo zveze belgijske socialistične omladine, s katero imenovana zveza upostavlja enotno akcijsko fronto z belgijsko komunistično omladino. Obe zvezi se obvezeta ustaviti vse medsebojne spore in konflikte in delovati za doseg enotnosti delavskega gibanja.

Avstrijski kancler v Italiji

Avstrijski diplomati in politiki tako obletavajo Mussolinija kakor ose zrelo hruško. Par zadnjih let menda ni bilo v Avstriji kanclerja in politika, ki se ne bi bil zatekel k očku Mussoliniju. In vsi ti diplomati in kanclerji so iskali sveta pri Mussoliniju in blagoslova v Vatikanu, da bi srečno premagali in zatrli delavsko gibanje, oziroma neovirano izvedli avtoritarno oblast, ali kakor tej obliki navadno pravimo, usilili narodu diktaturo kapitalizma.

Mussolini in Vatikan sta proti demokraciji.

Ta dva bosta torej najbolj vedela, kako se narod, delavstvo najlažje oropa političnih in družabnih pravic.

Kancler Schuschnigg je odšel najprej v Firence. Tam mu je Mussolini priredil velike parade, nakar sta se kancler in Mussolini razgovarjala o — politiki.

Dunajsko časopisje ta obisk jako lepo komentira. Izpopolniti je treba rimske dogovore, potem sporazumno s Francijo (francoski zunanji minister Barthou tudi obišče Mussolinija) urediti razmere v Podunavju in končno se mora čimprej doseči sporazum z Nemčijo.

Važen je sporazum v Podunavju.

To vprašanje se tiče predvsem Male antante. Če ima dogovor med Dunajem in Rimom prvotno ta namen, bi sporazum ne bil nevaren. Zakaj, če se doseže v Podunavju sporazum, se s tem doseže sporazum tudi med Italijo, Podunavjem in Balkanom. Taka rešitev srednjeevropskega vprašanja bi bila vsaj deloma razveseljiv pojav z ozirom na vojno nevarnost. Zdi se nam pa, da igra ni povsem odkritosrčna ter da gre predvsem za popolno pofašistenje Avstrije, čemur kapitalistične države ne bodo prav nič ugovarjale in šele potem pridejo na dnevni red druga vprašanja. Avstrijski kancler se sicer brani, češ, da noče fašizma, marveč le stanovsko državo, kar pa bistveno ni različno od one oblike režima. Dobri avstrij-

ski kancler bo dal v svoji stanovski državi prav tako

vso oblast kapitalizmu,

kakor jo je dal fašizem v Italiji ali v Nemčiji in drugod.

Pametno misel je povedal avstrijski kancler s tem, ko je rekel, da je največja nesreča za Evropo, ker se še ne zaveda, da je potrebno sodelovanje, čeprav moramo takoj povedati, da je socialistično delavsko gibanje to vedno zagovarjalo. Razlika med kanclerjevim stališčem in socialističnim je pa ta, da so socialisti zahtevali demokratični sporazum med državami, dočim moderni diktatorji in diktatorski zahtevajo sporazum med kapitalističnimi diktaturami.

V tem smo se bistveno različni. Toda kljub temu želimo sporazum, ki bo vedel do demokracije in

do pravic in svobodčin delovnega ljudstva.

Predem pa sanjam tudi la idej- nemu cilju ki ga nosata avstrijski

Vsa ta neizkrena politika je pač najmočnejši klic po ojačenju delavskega razreda v konsolidirani enotni socialistični fronti.

Dovolj je že varanja! Ogromni delavski kadri se bodo morali tudi uveljaviti in diktirati svojo politiko. Zakaj, največja sila je delo, največja duhovna moč organizirani delavski razred. Zakaj bi ga vodil za nos kapitalist, ki ima samo kapital in kane-

Proti sprejemu Rusije v Društvo narodov se oglašava Švica. Švica je bila nedaj svobodna demokratična republika.

Najstarejši kitajski list je prenehal izhajati. V Pekingu je izhajal list »Peking Bao« 1534 let. Prvotno je izhajal na rumenem svilenem papirju. Od leta 1800 je izhajal kot dnevnik. Razume se, da se je moral list, ki je preživel tako dolgo dobo, boriti mnogokrat z najrazličnejšimi težavami.

Povprečne mezde v socialnem zavarovanju zavarovanih delavcev in nameščencev

(V pojasnilo k članku o minimalnih mezdah.)

V mesecu juniju letos je bilo zavarovanih pri organih osrednjega urada za zavarovanje delavcev v celoti 568.641 članov in članic. Po zaslužku se razvrste ti člani po številu tako-le:

70.159 z zaslužkom do 8 Din na dan.

226.798 z dnevnim zaslužkom od 8 do 24 Din.

96.261 z dnevnim zaslužkom od 24 do 34 Din.

62.300 z dnevnim zaslužkom od 30 do 38 Din.

73.132 z dnevnim zaslužkom nad 48 Din.

Povprečna mezda se je od lanskega junija znižala dnevno za 1.06 Din.

V tem pregledu pa niso navedeni ne rudarji in ne železničarji, ki bi v splošnem podali še žalostnejšo sliko.

Mnogo nad polovico zavarovanih delavcev zasluži na dan manj kakor 24 Din.

Mladinska internacionala

V južnobelgijskem mestu Lüttichu se je pred dvajsetimi leti vršila krvava borba med nemškimi in belgijskimi vojaki. Letos se je pa vršila v tem mestu impozantna manifestacija mednarodne socialistične mladine. Tretji mednarodni mladinski sestanek je združil 30.000 mladih socialistov in socialistkinj v navdušeni demonstraciji proti fašizmu in vojni nevarnosti. Predvsem je bila navzoča belgijska mladina, bile so pa na manifestaciji tudi večje skupine holandskega, francoskega, danskega, švedskega mladostnega delavstva. Anglija, Švica, Čehoslovaška, Poljska in Palestina so imele tam večje delegacije. Navzoči so bili tudi delegati iz fašističnih držav, iz Italije, Bulgarije, Nemčije. Večjo skupino delegatov je poslala na prireditev avstrijska ilegalna mladinska organizacija, in sicer 83 članov. Večina teh delegatov je v političnih avstrijskih razme-

rah moralo potovati v Lüttich s peš ali s kolesom in ob največjem pomanjkanju. Avstrijska skupina je nosila v izprevedu rdečo zastavo zavito v črno tančico. Avstrije je Belgija burno pozdravljala, spominjajoč se, da se je zadnji mladinski kongres 1929 vršil še na Dunaju, kjer je demonstriralo v izprevedu po Ringu nad petdesettisoč mladih socialistov in socialistkinj. Prihodnji mladinski kongres bo zopet po petih letih.

Po manifestaciji je razpravljal izvršni odbor na svoji seji, ki jej je prisostvovalo tudi zastopstvo avstrijske mladine, o vprašanju enotne fronte. Izvršni odbor ni napravil končnega sklepa glede tega vprašanja, ker spada predvsem v eksekutivo socialistične delavske internacionala. Ni pa odklonila, da se v deželah, kjer to razmere zahtevajo, nadaljujejo v tem zmislu pogajanja.

Ob dvajsetletnici izbruha svetovne vojne

Kakor nalašč je izhajal ob dvajsetletnici izbruha svetovne vojne in ob dvajsetletnici najbolj navdušenega blagoslavljanja orožja od strani katoliških in vseh drugih svečnikov — v glasilu slovenske katoliške akcije podlistek iz vojnih dni z nazivom »Galicija«. Podlistek je neizbrisljiv in neovrgljiv dokument grozot in barbarstva, ki ju je razgrinjala svetovna vojna, zaničevanja in onečaščenja po božji podobi ustvarjenega človeka, poživljenja ljudi, zatiranja nižjih vojakov po višjih itd. — sploh dokument, ki postavlja blagoslavljanje vojn in pa ono vzvišeno človekovo stališče v tem božjem vesoljstvu v dokaj čudno luč. Prav je, da je objavljati to »Slovenec«, čeprav bi iz doslednosti do tega morala cerkev onega heretika, ki je ta dokument napisal in one, ki so ga objavili — izobčiti. Vendar se temu ne čudimo, kajti naš »Sl.« objavlja čisto na eni strani ono, kar je najsvetejše, na drugi pa ono, kar bi morali dati katoliki na indeks. Vendar je za nas »Slovenec« dejanje hvalevredno in samo želeli bi bilo, če bi si ta listek »Slovenčev« čitatelji res prečitali in premislili ter ga primerjali z nauki svoje cerkve ter potem ali tako ali tako izvajali konsekvence.

Anglija zanika vesti, da je sklenila z Japonsko tajno pogodbo, po kateri bi v slučaju konflikta s Sovjeti pomagala Japonski.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Doma in po svetu

Volitve v mestne občine. Zakon o mestnih občinah že imamo. Z nape-to radovednostjo pričakujemo, kdaj bodo volitve v mestne občinske zastope. Volilni red za delavce in odvisne volilce ni ugoden, ker ne določa tajnih volitev in ne pravega čistega proporcija. Delavstvo se bo kljub temu udeležilo volitev v mestnih občinah, ki se bodo vršile vsekakor še letos in najbrže v prvi polovici meseca novembra. Ali bodo po vseh mestih volitve istočasno razpisane, nam ni znano, verjetno pa je, da se bodo vršile po prilikah in želji merodajnih političnih krogov.

Dvojna morala. »Slovenec« od minule nedelje se spodtika nad mariborskimi Nemci, ki baje zbirajo med svojimi sonarodnjaki za avstrijske begunce iz nacionalnosocialističnega tabora. Seveda ni mogel opustiti, da ne bi ob tej priliki obrisal svojega smrčka ob socialne demokrate, češ, Schutzbündlerje, podpirajo, za trboveljske rudarje se pa ne zmenijo. »Slovenec« naj bi raje enkrat poročal, koliko milijonov gre samo iz Slovenije vsako leto v Afriko, Azijo in drugam za »uboge pagane«. Znani misijonar Kerec, ki je lani odšel v Vzhodno Indijo, je v pičlem letu nabral dobrega pol milijona dinarjev. Tedaj je celo »Slovenec« pisal, da bo denar uporabil za ustanovitev obrtne šole za — Indijce. Prosimo: Beraški Slovenci ustanovljamo in vzdržujemo šole mesto bogatih Angležev!

Sušaske pristanišče povečajo. Za povečanje sušaskega pristanišča so že izdelani načrti in deloma dovoljeni krediti. Z deli prično še to jesen.

Tone Maček:

96

Slučaj Kumberger

»Ti, jaz bi tudi enkrat rada zvonila s tistim zvoncem,« je rekla Meta Janezu.

Šli so doli. Po kotlini je ležala še senca in rosa jim je močila čevlje. V kapelici je bilo že polno ljudi, klečečih pred Marijinim oltarjem. V veži pod zvonikom so se gnetli ljudje okrog vrvi, ki je visela skozi luknjo v stropu. Vsi tisti, ki so prispeli na Kum šele jutraj, so želeli čimprej pozvoniti in so si že poprej pripravili celo vrsto želj, ki si jih bodo med pozvanjem želeli in ki se jim bodo radi tega potem gotovo izpolnile.

Cela vrsta rok se je stegala po vrvi. Čim je nekdo pocukal za vrv in se je slišalo, da je zvonček udaril, že so ga odrinili stran in nova roka je potegnula za vrv. Pri tem prerivanju je marsikdo na svojo najvažnejšo željo pozabil. Tolažil se je z mislijo, da pozneje lahko še enkrat zvoni. A to drugo zvonjenje že ni več tako učinkovito. Sigurno se ti izpolni le tista želja, ki si si jo želel, ko si prvič s tem čudotvornim zvoncem zvonil.

Meta je nestrpnost čakala, da pride na vrsto. Poleg njene roke se je

stegoval proti vrvi še cel gozd drugih rok: moških, ženskih, velikih, malih, starčevskih, otroških, žuljave dlani in mehke gosposke ročice, z brazdaštimi nohti, ki so imeli široke črne robove in z nežnimi, rožasto lakiranimi nohti, ki so imeli prozorne ozke podaljške, roke z raskavo, trdo kožo, ki je bila kakor hrastova skorja in roke z nežno prosojno kožico, skozi katero se je videla mrežica modrih žilic, roke kmetov in rudarjev, težakov in rokodelcev, mestnih pisarjev in brezdelnih aristokratskih damic. Vmes je bila tudi ročica nežne baronese z enega izmed številnih dolenskih gradičev, ki je v fini beli kožnati rokavici nervozno drhtela v svoji nestrpnosti. Postavna kmetica je lastnico te roke karajoče pogledala:

»Gospodična, zvoniti morate z golo roko, sicer ne učinkuje.«

Baronesa je osramočena povsila roko in jo je slekla, potem pa se je z golo ročico naprej borila za vrv.

Koliko najraznovrstnejših skrivnih želja se je v tem trenutku obujalo v upolnih srcih navzočih romarjev. Mlad rudar je med zvonenjem prosil Boga, da bi ga v jami nikdar ne dohitela nesreča, drugi, praktičnejši, je prosil, da bi bil vedno dodeljen na najboljše izkope, kjer se največ zasluži, tretji si je želel,

da bi »oberštajgerja« čimprej hudič vzela, četrti, da bi žila premoga, na kateri sedaj dela, vsaj še dve leti ne bila izkopana, peti, da bi mogel srečno dograditi svojo kočico, šesti, ki je bil že četrto leto oženjen, je prosil za prvega otroka, sedmi, ki je imel otrok že cel ducat, je zaklinjal Boga, naj mu nobenega več ne pošlje. Kmet je prosil za dobro letino, drugi kmet, da bi se mu krava srečno obrežila, tretji kmet, da bi kmalu umrla tast in tašča, da bi mu ne bilo treba več dajati prevžitka, radi katerega ne more nikamor naprej, četrti kmet, da bi na prihodnjem sejmu mogel vole ugodno prodati. — Kmetica, ki je karala baroneso, si je želela sreče pri svinjah, druga si je želela, da bi mogla hčer srečno omožiti k bogatemu sosedu, tretja, še mlada in življenja polna, je prosila Boga, naj bi čimprej njenega starega in trhlega moža poklical k sebi, da bi zamogla nemoteno zagospodariti z mladim in postavnim hlapcem. Kmečki fant je prosil, da bi mu oče čimprej izročil gospodarstvo, da bi se mogel oženiti, drugi si je želel, da bi se njegov tekmeček, ki mu je prevzel dekleta, nikdar več ne vrnil iz Bosne, kamor ga je poklicala mobilizacija radi aneksije, naj bi ga doli kje ubili Turki, da bi dekle njemu ostalo. Kmečko dekle je prosilo, naj

bi ji Marija izprosila pri Bogu milost, da ji zamrje sad grešne ljubezni, ki ga čuti v svojem telesu, da ne bi prišla njena sramota na dan, druga si je želela svilene rute, tretja, da bi je njen ljubček nikdar ne zapustil, četrta, da bi jo tisti bogati stari vdovec vendar zasnužil, peta, naj bi se njena ošabna tekmovalka v ljubezni čimprej skurbala in padla v sramoto. Obrtnik iz mesta si je želel, da bi imel mnogo naročnikov, zdravnik, da bi izbruhnila epidemija, odvetnik, naj bi se svet med seboj čimbolj kaval in ravsal in tožaril, dijak, da bi srečno napravil izpite in dobil dobro državno službo, dekla, da bi ji gospodinja zvišala plačo, hlapec, da bi dobil za Božič od gospodarja nove škornje, konjač, da bi čimveč živine pocrkalo, mlad veseljak, da bi mu čimprej umrl bogati stric in mu zapustil premoženje, amlad književnik je prosil za novo inspiracijo in da bi čimprej zagledala njegova prva knjiga beli dan. Samo mlada baronesa je imela nežno željo, kakor je bila sama nežna in je bila nežna njena aristokratska ročica. Prosila je samo, da bi je tisti lepi poročnik, s katerim se je seznanila pozimi na plesu v glavnem mestu, nikdar ne pozabil in bi ji vsak teden poslal dehteče, rožasto pismo.

Tekma jugoslovanskih harmonikarjev na jesenskem ljubljanskem velesejmu bo 8. septembra. Kdor se še ni prijavil, naj to nemudoma stori. »Letošnji jesenski velesejem v Ljubljani bo vseboval med drugim tudi razstavo Zveze jugoslovanskih hranilnic. Njen glavni namen je v tem, da pouči najširše plasti naroda o pomenu hranilnic za napredek našega gospodarstva.

Vatikan za sprejem Rusije v Društvo narodov. Vatikanski poročevalci preključijo vesti, da bi bil Vatikan proti vstopu Rusije v Društvo narodov. Vatikan meni, da bo vstop Rusije v Društvo narodov bistveno podprl politiko svetovnega miru.

»Stara mati« ruske revolucije Katarina Berskovskaja, ki biva v okolici Prage in je 90 let stara, je težko obolela. Berškovskaja je bila dolgo let najodločnejša v revolucionarnem gibanju Rusije.

Kaj pravi katoliško časopisje k plebiscitu v Nemčiji?... Protest, ki bi ga lahko podali dne 19. t. m. ob volilni žari, bi bil nezmisljen ter bi utegnil imeti težke posledice. Velika večina bo 19. avgusta rekla »ja«, da ne izgublja časa v boju za kruh; ne zanima več vprašanje, ali se imenuje državni predsednik v nacionalno-socialistični državi Hindenburg ali Hitler, zanima marveč edino še misel: »Kaj naj storim, da bom jutri sit in da bom jutri smel kje stanovati.« — Tako agitacijo za Hitlerja! Članek je izšel v »Deutsche Presse« v Pragi.

»Führer« je pomilostil Röhmovo pristaše. Ob umoru svojega prijatelja Röhma je »Führer« dal zapreti 1124 Röhmovih pristašev. Od teh jetnikov jih je »Führer« pred tednom dni pomilostil 1079. — Morda so ob plebiscitu iz hvalečnosti glasovali zanj?

Nemški židi za Hitlerja. Bogatih židov je mnogo še ostalo v Nemčiji. Ti so sedaj izdali oklic za Hitlerja, čes, da je po 14 letih rešil Nemčijo od nemških elementov in škode, ki so jo državi povzročili. — Židovski kapitalizem pozna samo — »gšest«.

Baldur von Schirach in dr. Ley. To sta dva junaka nemškega fašizma. Dr. Ley je bil voditelj »Nemške fronte dela«. Schirach pa voditelj Hitlerjeve mladine. Oba sta izginila neznano kam. Proti obema se vrši kazenska preiskava zaradi poverljivosti. Ali je dr. Ley še med živimi ali ne, nihče ne ve. O Schirachu pa krožijo vesti, da so ga fašisti dali umoriti. Leya so že več let smatrali njegovi lastni pristaši za lopova in goljufa, toda režim ga je rabil in ni hotel nastopiti proti njemu. Že početkom januarja je bil Hitler obveščen o značaju in lopovščinah dr. Leya.

V ogledalu

Kdo je kriv Dollfussove smrti?

Iz ameriške »Prosvete« posnemamo zanimive misli ob dunajskem nacijskem puču, kakor sledi:

»Dollfuss si je sam pripravil smrt, karšna ga je zadela. Brezobzirno je pogazil demokratično ustavo Avstrije in po metodah cestnega roparja je iztrgal socialni demokraciji Dunaj. Vlado ljudstva in večine je zagnal na štiri vetrove in se lotil manjšinske strahovlade z revolverjem in vešali. Od zadnjega februarja je vladal z revolverjem in revolver ga je pokončal. Posejal je nasile in zdaj ga je požel...

Tako nasilje zmerom pravi nasilje in se rado masuje nad nasilniki. Mi ne odobravamo nasilne smrti za posameznike. — Dollfuss sam na sebi ni pomenil nič. Toda Dollfuss je vodil oboroženo klerofašistično silo in hotel je pahniti Avstrijo nazaj v srednji vek — kar ne more iti in ne bo šlo. Kdor koli v Avstriji ali kjerkoli bo skušal iti po Dollfussovi poti, se bo zapisal svojemu naglemu koncu.« (»Prosveta« z dne 27. julija 1934.)

Ljubljana

PROMENADNI KONCERT DELAVSKE GODBE »ZARJE« se na željo občinstva ponovi v soboto, dne 25. avgusta 1934 ob 20. uri v »Zvezdi« v Ljubljani. — Poleg drugih skladb je na sporedu: Vzbujenje duhov, Delavski pozdrav, Od Urala do Bajkala, Trojka, Rdeči sarafan, venček ruskih pesmi. Dirigent kapelnik Danilo Cerar. Sodrugi, pridite na ta koncert.

Mezdni boji rudarjev

V zadnjih enajstih letih ni bilo v dravski banovini meznega gibanja rudarjev, v katerega bi posegli rudarji neposredno z ustavitvijo dela ali s slično borbo za svoje pravice. V tem času so rudarske strokovne organizacije, Delavska zbornica in zakoniti delavski zaupniki branili uspešno ali vsaj deloma uspešno že pridobljene, oziroma priborjene delavske mezde in druge prejemke. Lahko trdimo, da so te rudarske ustanove ubranile rudarjem milijonske zneske na mezdah, katere bi rudarski podjetniki gotovo odvzeli delavstvu, ako bi zgoraj navedene delavske instance ne bile budno pazile na namere rudarskih podjetij.

Isto velja tako za gospodarske, kulturne in druge socialne pridobitve rudarjev.

Ves ta obrambni boj je bil usmerjen na protestna zborovanja v protestnih resolucijah, z intervencijami in z drugimi sredstvi, le kot skrajno sredstvo bi prišla stavka v poštev.

Najprvo so stopili v stavko rudarji v Drobnem dolu, ker jim je podjetje hotelo znižati plače. Stavka je končala na ta način, da se je delavstvo vrnilo na delo za znižane prejemke, kakor je podjetje zahtevalo, ker so zastopniki Narodne strokovne organiza-

cije obljubljali rudarjem, da naj se le vrnejo na delo, saj jim bodo že potem pridobili prejšnje mezde nazaj. V to svrhu so tudi pobirali podpise od delavoljnih ljudi. Obljube Narodne strokovne zveze se še danes niso izpolnile.

Druga stavka je bila gladovna stavka rudarjev v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku. Ob tej stavki si je rudarsko delavstvo pridobilo simpatije poštenih javnosti, pač pa se je že tudi pri prvi gladovni stavki pojavilo politično ozadje posameznih političnih eksponentov. Vendar se je pa pod preudarnim vodstvom zaupnikov organizacije in drugih delavskih činiteljev zaključila stavka v korist rudarjem.

Vse drugade in bila ob delavski d. g. stavki 7. septembra v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku. Vse drugade in bila ob delavski d. g. stavki 7. septembra v Trbovljah, Zagorju in Hrastniku.

Opazalo se je tudi, da se merodajne činitelje enostransko in tendenciozno obvešča o delovanju delavskih zaupnikov. Vsem onim, ki so raznašali lažnjive vesti o delavskih zaupnikih, se bo nudila možnost, da bodo svoje trditve dokazali; v nasprotnem slučaju bodo morali nositi vse posledice. P.

Maribor

Prednaznanilo! Prednaznanilo!

30. septembra 1934

I. DELAVSKI KULTURNI DAN V MARIBORU

(Na igrišču DSK »Svobode« pri Magdalenskem parku)

18 društev — 400 sodelujočih

Vstopnine ni

Neresnične govorice glede razlik. Po delavnicah in kurilnicah so se raznesle včeraj govorice, da je dobil zastopnik železničarjev od direktorije železnic iz Ljubljane obvestilo, da bo v kratkem izplačano tudi aktivnim železničarjem 20% razlike. Tozadnje govorice so popolnoma neresnične. Niti takšno, niti podobno obvestilo ni prišlo iz Ljubljane glede razlik za aktivne železničarje. Naj si nihče ne dela nepotrebnih nad, da ne bo zopet novega razočaranja in preklinjanja. Zadnje obvestilo glede razlik za aktivne železničarje glasi tako, da je generalna direktorija zaenkrat prepovedala izplačilo. Ako bi bili železničarji čvrsto organizirani, bi se to vprašanje kmalu premaknilo iz mrtve točke. Močna organizacija je predpogoj za uspešni boj.

Gradbeni urad mestne občine bi zelo ustregel pasantom Aleksandrovo ceste, če bi se tisti ozki kosček pločnika pred Kantnerjevo pritlično hišo pustil asfaltirati; ne samo v interesu pasantov, ampak tudi v interesu smotrenega odpravljanja prahu in blata z mariborskih ulic. Iz istih razlogov bi tudi priporočali, da bi bili vsaj v najprometnejših cestah asfaltirani pločniki tudi pred nezazidanimi parcelami. Na primer na Aleksandrovi cesti med hišnimi številkami 67 in 77, kjer sicer stojita dve pritlični hiši, a brez pločnika. Če bomo čakali, da bodo dotične parcele zazidane, bomo še deset letja mešali tam prah in blato. Sploh so pa mariborski pločniki specialiteta zase: iz vzemši dve, tri ulice v sredini mesta, niso niti v eni ulici pločniki kompletni. Tu je kos asfalta, takoj nato pa prideš na oster pesek ali pa kar na vteptano ilovico, ki se ti ob dežju oprijemlje čevljev. Vse to daje našim ulicam neenoten, provizoren in zanamaren vtis. Nekdaj je veljalo načelo, da morajo vsaj pred zgradbami biti asfaltirani pločniki, a vidimo še danes, da niti mestna občina pred svojimi hišami nima pločnikov. V mnogih najlepših ulicah se nahajajo lepo obzidani vrtovi, ki jih lastniki ne bodo nikdar zazidali. Ali naj dotična mesta večno ostanejo brez pločnikov? Niti pred onimi hišami, ki so bile zgrajene v zadnjih letih, nimamo pločnikov, na primer v Tomšičevi, Kersnikovi in v Cankarjevi ulici. Pločniki pred vsako novogradnjo bi morali v mestu biti načelo. Izgovor, da bi se s tem ovirala gradbena podjetnost, ne velja, kajti če bi vsak novograditelj vedel, da mora napraviti tudi pločnik, bi ga že vkalkuliral v gradbene stroške. Načelo enotnih asfaltiranih pločnikov naj velja za vse mestne ulice, vsaj tam, koder je to že sedaj lahko izvedljivo. Lastnike nezazidanih parcel naj se pa prišli, da bodo s tem računali. Boj z mariborskim prahom in blatom naj bo resen in — smotren.

Na drugi drž. dekliški meščanski šoli (Cankarjeva ulica) bo vpisovanje v vse razrede 1., 2. in 3. septembra, vsak dan od 8.—12. ure. Pri vpisovanju predložijo vsaka učenka zadnje izpričevalo, krstni list, izpolnjeno in s kolkom za 5 Din kolkovano prijavo ter potrdilo o višini davkov. Potrdilo mora biti kolkovano s kolkom za 20 Din, prepis s kolkom za 10 Din. Na podlagi davčnega potrdila se plačuje šolnina. Učence, katerih starši plačujejo manj nego 300 Din davkov na leto, ne plačujejo šolnine. Roditelji, ki imajo več otrok, plačajo za prvega otroka polno šolnino, za druge otroke polovico šolnine. Za plačanje polovične šolnine je treba predložiti potrdilo o plačani polni šolnini. Pri vpisovanju plačajo učenke 20 Din za zdravstveni fond in 5 Din za letno šolsko izvestje.

I. drž. dekliška meščanska šola v Mariboru, Miklošičeva ulica. Vpisovanje za šol. leto 1934-35 bo v dnehi 1., 2. in 3. septembra od 8.—12. in od 15.—17. ure, 2. sept. samo dopoldne. Popravni izpiti se bodo vršili 30. in 31. avgusta od 8. ure dalje. Podoben razpored bo objavljen na razglasni deski.

Davčna uprava razglasa: »Stranke, ki so izročile davčni upravi za mesto Maribor stare obveznice 2½% drž. loter. rente za vojno škodo v zameno v času do 11. avgusta 1933, se vabijo, da takoj dvignejo pri tej upravi nove obveznice — osebno proti priznanici in oddaji ustreznih izvirnih verzov in sicer v času od 8.—12. ure. Hkrati se opozarjajo vsi posamezniki obveznic, da v lastnem interesu do dne 31. avgusta 1933 sigurno dvignejo nove obveznice, ker se vrši 1. septembra 1934 zbiranje za dobitke, katerega se morejo udeležiti le obveznice, ki so na dan 1. septembra 1934 v rokah lastnikov.«

Podružnica Del. kult. zveze Svoboda priredi v nedeljo, dne 2. septembra t. l. družabni izlet v Slov. Bistrico, kjer se bo vršilo slavlje tamošnjega podružnice. Odhod z avtobusom ob 1. uri popoldne. Vabljeni so člani in prijatelji društva. Prijave se sprejemajo v društvenem lokalu. Sodna ulica 9/II. vsak večer.

Avstrijski begunci še vedno prihajajo. Ne mine skoraj dan, da bi ne prišli novi begunci iz Avstrije v Maribor, od koder jih oblasti nato pošiljajo v posebno taborišče v Varaždin. Kakor se zatrjuje, se sedaj v varaždinskem taborišču nahaja že nad 900 hitlerjevcev. Klerofašizem v Avstriji očitno z vso vneto posnema metode fašistične Nemčije, kjer se na prostaški način pretepajo ujetniki v koncentracijskih taboriščih. Avstrijski hitlerjevci so se požrtovalno borili za nemški fašizem, ki jih pa je sedaj, ko so v zadregi, pustil na cedilu.

Otvoritev nove šole pri Sv. Miklavžu na Dravskem polju se je vršila minulo nedeljo na prav slovesen način. Novo šolo so zgradili občani.

Nov rezervni vodnjak, ki ga je dala izkopati mestna občina, je domala dogotovljen. Ko bo montirana še sesalnika, bodo vodnjak priključili mestnemu vodovodu.

Filmanje Maribora. Na povabilo vodstva mariborskega tedna je zagrebška tvrdka »Svetlo-Ton« ob priliki Mariborskega tedna filmala zanimivosti iz našega mesta in bližnje okolice. Film do dolg okrog 1000 m.

Vbodljaj z nožem. Pri Sv. Marjeti na Dravskem polju so pred dnevi odrasli kmečki santje naščuvali mladino k spopadu. Spoprejala sta se 16-letni Finžgar Josip in 14-letni Ivan Pignar, pri čemer je slednji zadal z nožem Finžgarju dva nevarna zbodljaja v prsa. Oblasti bi prav storile, ako bi namesto mladeniča, ki je dejanje izvršil v razburjenosti, kaznovale odrasle fante, ki so ga nahujskali.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Zagorje ob Savi

Kljub težki gospodarski depresiji, ki vlada tudi v naših takozvanih boljših krogih, se v zadnjem času opaža, da ti ljudje v svoji naprednosti iščejo izhodišče v drugi veri. Zadržijo se se pojavili tozadavni letaki, ki so delali propagando za to. Sedaj smo pa že v stanu poročati, da jih je že 60 prestopilo k pravoslavni veri. Računajo, da jih bo skupaj okrog 200, morda še več. Mi bi se s to stvarjo sicer ne bavili, če bi nam ne bilo prišlo na uho, da se še duhovniki v boju zoper to odpadništvo sklicujejo na to, da taki odpadniki še socialisti niso. Tem povemo, da nas za vzgled ni treba navajati, ker mi sodimo vse vere enako in imamo zato svoje lastno živo prepričanje. Sicer pa jih iz prepričanja le malo presedla, večina iz koristiljublja!

»Svoboda« priredi v nedeljo, dne 2. septembra peš izlet na goro »Plešo« pod sveto Goro. Odhod iz Lok ob 6. uri jutraj. Litijčani, na svidenje! — Odbor.

Celje

Disciplina in šikanacija sta dva pojma, ki jih, zlasti po večjih obratih celjskega okoliša razni mojstri in predelavci prav pogosto zamenjavajo. Mi nismo nikoli osporavali potrebe discipline v vsakem obratu, saj jo slednjič v naših lastnih organizacijah z vso intenzivnostjo gojimo. Kjerkoli morata delati vsaj dva človeka skupaj pri istem delu, je že disciplina potrebna, ker bi sicer delala drug drugemu napoto. — Če je pa v obratu, kakor Westen ali cinkarna zaposlenih par sto delavcev, je pa disciplina tem potrebnejša. Vse to je razumljivo vsakemu resnemu človeku, tembolj pa čvrsto organiziranemu delavcu. Zato imamo pa po omenjenih obratih nadzorstvene organe, ki potrebo discipline izkoriščajo za razne surovosti in šikane, katerih posledica niso le obilne pritožbe in intervencije, temveč rode v delavskih vrstah krčevit odpor proti dotičnim organom, ki na ta način pravo delovno disciplino na najuspešnejši način sami rušijo. V vsaki tovarni se zgodi — ne samo enkrat na dan — da dva delavca pri slučajnem srečanju spregovorita po par besed. Dober psiholog, kar bi moral biti vsak nadzorstveni organ, bi moral vedeti, da par takih besed ne škoduje intenzivnosti dela. — Nasprotno, tak intermezzo samo posveži delavca, da pri delu ne otopi, da ne izvršuje svoje delo v neki monotoni letargiji, temveč sveže in z interesom. Kdor pa te stvari jemlje šablonsko in prostaško, pač nam delavcem surovo kriči in doseže seveda baš nasproten uspeh. Kako bedasto in kapralsko je postopanje nekaterih mojstrov, je razvidno iz pritožb, ki prihajajo. V neki tovarni (ime pri drugi priliki) je mojster, ki silno rogovil, če vidi, da hodijo delavci pit vodo. Pri poletni vročini v tovarnah, je razumljivo, da se ta potreba na dan česte pojavlja. Da se delavci izognejo takim večnim zabavljkam, so od cele skupine odredili neko dekle, da bi jim prinašala vodo in bi na ta način ostali pri svojem delu. Mojster, s svojo kurjo pametjo, je pa seveda le to dekle videl, da se mu noče pokoravati. Na ta način je skoval iz tega disciplinski problem, in dekle je seveda moralo biti kaznovano. Kaj naj rečemo na tak postopek? Ali bi ne bilo bolje, da bi vodstvo tovarne samo napravilo red in odstavilo takega nesposobnega organa, kakor pa, da se delavci nad takim postopkom upravičeno razburjajo in zahtevajo zaščite pred šikanami ljudi, ki bi jih bilo treba nagraditi past krave, kjer bi njihov postopek vsaj ne izžival moralnega ogorčenja zaupane jim živine. Prav dobri pastirji bi pa tudi ne bili.

Knjige: »Upor avstrijskih delavcev« so vse razprodane tudi ob založništvu in jih torej tudi celjska uprava ne more več preskrbeti. Interesenti naj si knjige izposodijo od tistih, ki so si jih pravočasno nabavili.

Jesenice

Resolucija o obrtnem zakonu. Na zadnji občinski seji je bil soglasno sprejet nujni predlog obč. svetovalca Avsenika, da občinski odbor najostreje protestira proti nameravani okrnitvi obrtnega zakona. Mi smo dolgo čakali, kdaj bosta lista, ki podpirata večino odbora in celo predlagatelja, poročala o tem. Pa ni še do danes nič. Poročala sta sicer oba o seji, vendar sta omenjala »neko« in »neko« resolucijo, navedla pa nista kakšna in katera je bila. Jeseniško delavstvo, ki tvori večino občinarjev, se temu čudi. Ali ni to zanimivo: JNS-večina predlaga, JNS-večina, podprta od opozicije, sprejme nekaj — potem se pa sramujejo v lastnih listih o tem pisati in to jasno povdariti. Kaj je bila morda resolucija samo bluf ali govor skozi okno, ali je bila odkrita in resnična zahteva občinskega odbora? Če bi to kdo delavstvu pojasnil, ne bi bilo napak.

Jesenške ceste. V zadnjem času se je jeseniška mestna občina precej pobrigala za ceste, kar se prej dolgo ni. Posula in urenila je s cestnim valjarjem Obrtniško, Delavsko in še nekatere ceste, ki so bile tega zelo potrebne. To delo naj gre v tem smislu naprej, saj je še dovolj cestna na Jesenicah, ki so v mizerem stanju. Morda ne bi bilo napak, če si te ceste ogleda mestni inženjer tudi pozimi, ko bodo ljudje gazili do kolen v snegu in žlobudri, da se bo vsaj prihodnje leto tudi s te strani uredilo kaj. In pa prah! Kaj, ko bi se zalivalo glavne ceste še malo večkrat kakor se? Morda bi zaslužili tudi domači občani vsaj tako urejene ceste, kakor so bile zadnje pred mednarodno avtomobilsko dirko, vedno? Je že tako dovolj prahu pri nas, da cestnega prav nič ni treba. Storitje še to.

Meščanska šola na Jesenicah. Popravni izpiti se bodo vršili 30. in 31. avgusta od 8. do 12. ure. Vpisovanje bo 1., 2., 3. septembra v šolski pisarni. Učenci(nke) naj prinesejo vse potrebno k vpisovanju (potrdilo o plačevanju davka, zadnje šolsko izpričevalo itd.). Podrobnejša navodila na oglasni deski in pri upravi.

Vodstvo Kina Radio sporoča svojim cenj. obiskovalcem, da bo kino zaprt do včetrši 6. septembra t. l. Dva sporeda bosta izostala zaradi snajenja in pleskanja kino-dvorane in vseh pritlikin. Nova sezona se otvori v petek, dne 7. septembra t. l. v prenovljeni dvorani. Za novo sezono so pripravili sami velfilmi.

Slovenska Bistrica

Podružnica »Svobode« v Slovenski Bistrici priredi v nedeljo, dne 2. septembra t. l. ob 15. (3.) uri na vrtu gostilne Berdnik v Zgornji Bistrici veliko vrtno veselico s pestrim sporedom. Nastopal bo tudi društveni pevski zbor. Vstopnic ni. V slučaju slabega vremena se bo prireditev vršila prihodnjo nedeljo.

Ruše

Prekinitev gradnje ceste Ruše-Areh. Z gradnjo te planinske ceste se je začelo meseca novembra lanskega leta. Potrebna sredstva so prispevali: sreski cestni odbor, občina Ruše, banovina iz sredstev državnih javnih fondov in bednostnega fonda. Celotni prispevek v to svrhu je znašal 194.000 Din. S to vsoto se je dogradilo približno 1 km ceste surovega nasipa, kar je v primeru s potrošenim denarjem veliko. Pri tem so vračunani vsi propusti, betonske cevi, cement, gramoz in vožnje materiala na mesto uporabe. Cesta bo v korist v prvi vrsti prebivalstvu, služila pa bo tudi tujskemu prometu, saj se bo zvezala z ono, ki se gradi iz Reke proti Ruški koči. Okoliškimi kmetom bo v veliko olajšavo pri spravljaju lesa v dolino. Ker pri sedanjih strmih cestah trpi voz in živina v toliki meri, da je v kratkem času vprega nevarna. Cesta je projektirana kot občinska cesta I. razreda, je 5 m široka, v serpentinah pa 6 m. Dolžina iz Ruš do Ruške kočice znaša 12 km. Kakor že rečeno so razpoložljiva sredstva sedaj izčrpana in če se ne bodo nakazala nova sredstva, za kar je bilo na merodajnih mestih povsod zaproseno, bo odbor za gradnjo ceste primoran delo ustaviti v najbližnjih dneh. Zaposlenih je sedaj 45 delavcev; njih zaslužek znaša na uro 2,50 do 3.— Din. V slučaju ustavitve dela bi ti delavci izgubili zaslužek. Tragično pri tem je, da so večinoma družinski očetje, ki so pred gradnjo ceste bili po 3 leta in še dalje brez pravega zaslužka. Medtem smo sprejeli obvestilo, da bo gradnja ceste danes prekinjena za nedoločen čas. (Op. ur.)

Ker je pri g. Krejčiju ribe lovil, se je moral te dni zagovarjati nek mlajši delavec pred mariborskim sodiščem. Bil je obsojen na dva dni zapore, pogojno na dve leti, ker je ujel v ribolovu g. poslanca Krejčija eno postrv. Zasačil je divjega ribjega lovca nek žagar, ki ga je vprašal, za koga lovi ribe, nakar se je mladenič odrezal, da za gospoda Krejčija. Poleg je sedel še drugi fant, ki si je v gozdu nabral gobe. »No, potem pa le naprej lovita, če bodo ribe za g. Krejčija«, je rekel žagar in šel svojo pot naprej. Kljub temu so zato pohorsko postrvico zvedeli orožniki in spravili ribco pred sodišče. Torej ne hodite v ribji revir g. poslanca.

Ptuj

Vpisovanje v državno meščansko šolo se bo vršilo v vse razrede dne 1., 2., 3. in 4. septembra od 8. ure predpoldne in od 14. ure popoldne dalje. Sprejemni pogoji so isti kakor druga leta. Vpisovalni komisiji je treba predložiti potrdilo od davčne uprave ali drugih oblasti o višini plačanega davka za odmero šolnine. Starši, ki plačujejo pod Din 300 davka, so oproščeni od plačevanja šolnine. Taksa za fond za zdravstveno zaščito učencev znaša Din 20.— za vsakega učenca. Plačevanja te takse so oproščeni le sledeči učenci(ke): 1. učenci, ki so sirote in se vzdržujejo iz javnih sredstev; 2. otroci tistih brezposelnih, ki sprejemajo podporo iz javnih sredstev; 3. učenci onih staršev, ki ne plačujejo več kakor 10 Din letnega davka; 4. otroci vdov s tremi ali več otroci, ki ne plačujejo več nego 20 Din letnega davka. Vsi drugi učenci morajo brezpogojno plačati omenjeno takso. Ravnateljstvo pa mora od učencev, navedenih pod 1. do 4. zahtevati potrebna dokazila, ki se morajo priklopiti seznamu vseh vpisanih učencev, drugače tudi taki učenci niso oproščeni od plačevanja takse za zdravstveno zaščito. Prijava za vpisovanje se dobe pri upravitelstvu šole, pa tudi v tukašnjih knjigarnah. Vsaka prijava mora biti kolekovana s kolekom od 5 Din. Redni pouk se bo pričel dne 11. septembra. Vsa druga navodila za vpis na oglasni deski v šolskem hodniku in pri upravitelstvu.

Sport

»Rapid« : »Svoboda«. V nedeljo se srečata na igrišču »Svobode« po skoraj dveletni pavzi enajstori »Rapida« in »Svobode«, ki bosta skušali prednesti lepo fair igro. Ta tekma bo resen trening obeh moštev za prvenstvene tekme, ki prično letos že 23. septembra. Tekma se vrši ob 10. uri na igrišču »Svobode« s predtinko rezerv ob pol 9. uri.

POZORI

Konzumno društvo za Slovenijo izdaja, dokler še traja zaloga, iz svojega skladišča v Ljubljani, Žibertova ulica 27, razno galanterijsko, manufakturno in kratko blago, čevlje, vezene, posodo, nogavice itd. proti hranilnim knjižicam Konzumnega društva za Slovenijo, v izmeri, ki je predvidena v likvidacijskem načrtu. Vlagatelje Konzumnega društva za Slovenijo vabimo, da si to zalogo čimprej ogledajo.

Uprava Konzumnega društva za Slovenijo v Ljubljani.

Najboljši cviček
iz Gadove peči ter pristna štajerska
vina toči
VINARNA A. BRIŠKI
Ljubljana, palača „Grafike“.

Delavski pravni svetovalec

Kako je z »razlikami« železničarjev?

(Laško, Dravograd in drugi)

Vprašanje: Tudi pri nas bi radi železničarji tožili za »razliko« mezde, ki jo imamo prejeti iz leta 1923 in 1924, o kateri smo čitali nedavno v »Delavski Politiki«. Ker je v Mariboru že mnogo železničarjev te »razlike« iztožilo in baje tudi obrest, Vas vprašujemo tukajšnji naročniki »Delavske Politike« sledeče:

1. ali imamo pravico zahtevati tudi obresti za »razlike« in za koliko časa?

2. ali imamo pravico do »razlike« tudi bivši železničarji, ki so bili odpuščeni leta 1923 in 1924?

3. ali lahko tožijo za »razlike« tudi vdove in otroci in aktivni železničarji?

Odgovor: 1. »Razlike« so nastale vsled tega, ker je železnica spremenila dnevno mezdo v urno in jo s tem zvišala. Takšno mezdo pa mora vsak delodajalec izplačati po občem državnem zakonu in po obrtnem zakonu že koncem vsakega tedna. Po preteku tedna je že v zamudi in mora plačati od dolžne vsote zakonite 5% zamudne obresti. Vsled tega je dolžna tudi železnica plačati od »razlik« od cele vsote 5% zamudne obresti. Ker pa obresti zastarajo že v treh letih, morete iztožiti le obresti za tri

leta nazaj. Neutemeljene so govorice, da se lahko zahtevajo obresti za vseh deset let nazaj in ravnotako je neresnično, da se obresti sploh ne morejo zahtevati.

2. Oni železničarji, ki so bili odpuščeni leta 1923 in 1924, imajo ravnotako pravico do »razlik«, a seveda le za toliko časa, kolikor so bili v tem razdobju, ko je nastala razlika, v službi. Tozadevno vsoto zvesti pri službeni edini.

3. Za »razlike« lahko tožijo tudi vdove, otroci, ali drugi sorodniki pokojnih železničarjev, ki so to »razliko« podedovali. Radi tega se mora vsak upravičenec zglašiti pri zapuščinskem sodišču, ki mu »razliko« — prisodi. Tudi gospodinje železničarjev, katerim je pokojni prepuštil »razliko«, lahko isto tirjajo, event. v pobot svojega zašluka pri pokojnem železničarju.

4. Aktivnim železničarjem, ki so še v službi, dolguje uprava železnice ravnotako celo razliko s 5% zamudnimi obrestmi za tri leta nazaj. Glede iztirjanja pa se morajo aktivni železničarji posvetovati o namenu postopka pri svoji organizaciji. V listu Vam tozadevno težko dajemo nasvete.

„Priatelj Prirode“

»Priatelj Prirode«, Maribor. V nedeljo, 26. avgusta: Izlet na Pohorje. Odhod v soboto, dne 25. avgusta z vlakom do Ruš, čez Klopni vrh na Pesek, odtod čez Jagerske peči, Sv. Trije kralji na Slov. Bistrico. — Izlet v Logarsko dolino je radi tehničnih ovir preložen na 2. septembra. Vozna cena za tja in nazaj Din 70.—. Peljali bi se do Tillerjeve kočice, potem izleti k vodopadu Rinke in na Okrešeli. Udeleženci naj se javijo do 25. avgusta pri S. Pelikanu v Ljudski tiskarni, pri članih odbora ali v petek ob 19. uri v društvenem lokalu, Ruška cesta 5.

Krvavi „piknik“

Chicaška »Prosveta« piše dne 2. t. m.: »Fašisti, pa naj so v črni, rjavih, žolnih, zelenih, plavih in mavričastih srcah, so pobesneli ljudje in zato so nevarni. Bistvo fašizma so glavarji in slepa vdanost tem glavarjem. To je dokaz, da je fašizem preskočil več stoletij nazaj, in da bi rad potegnil človeštvo v dobo despotov. Vsa fašistična aktivnost se suče okoli poglavarjev, okoli boja za poglavarstvo in okoli barbarkega zatiranja opozicije. To je politična stran fašizma.

Gospodarska stran fašizma je pa stari kapitalizem. Naj se fašisti še tako koljejo med seboj, v enem so si vendar edini, namreč v tem, da mora ostati privatno izkoriščanje revežev, da mora ostati in se širiti najgrša reakcija. Demokracijo in osvoboditev delavstva sovražijo vsi fašisti enako.

Krvavi »piknik« v Nemčiji in Avstriji imata samo eno dobro stran. Ta je: čim bolj navdušeno se bodo fašisti klali med seboj, tem manj jih bo in tem slabotnejši bodo. V interesu vsega, kar je pravično in pošteno, je torej želeli še več takih »piknikov« med fašisti.

Zavedno delavstvo naj stoji mirno ob strani in naj čuva svoje sile. Izgubiti nima ničesar, kajti fašisti, ki se pobijajo med seboj, ne bodo ničesar odnesli s seboj na »oni svet« — delavstvo pa bo pridobilo vse!

Fašizem se je že ob svojem rojstvu sam obsodil na smrt!

Razno

Šef generalnega štaba v jugoslovanski vojski je postal general Milan Nedić.

Razstava »Slovenska pokrajina«. Tudi na letošnjem jesenskem velesejmu bo umetnostna razstava, in sicer razstava »Slovenska pokrajina«.

Ubila se je s padalom. Ruska pilotka Sonja Buševa si je priborila svetovno prvenstvo s skakanjem iz letala s pomočjo padobrana. Skočila je srečno iz višine 2500 metrov. Druge dan ji je pa to prvenstvo prevzela 18 letna Mina Kameneva, ki je skočila iz višine 3000 metrov. Buševa je hotela rešiti čast svojega prvenstva in prekositi svojo tekmovalko, zato se je naslednji dan nad moskovskim letališčem zopet dvignila v zračne višave in je skočila v globoko praznino. Padalo pa se ni odprlo in pilotka je treščila na zemljo, kjer je obležala z razbitimi udi. Po mnenju strokovnjakov je bilo padalo v redu in je nesrečna pilotka v usodnem trenutku najbrže izgubila usodnost duha, oziroma je izgubila zavest, da ni

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

mu pri pisanju člankov za časopise Hanfove pripovedke ali Kellermannov »Tunel« gotovo niso potrebni. Proti tej odločitvi eksekutivnega sodišča se je novinarjev zastopnik pritožil na dunajsko deželno civilno sodišče, ki je končnoveljavno pritožbi ugodilo z motivacijo, da je ročna biblioteka vsakemu publicistu in književniku potrebna kakor mizarju strugalnik in krojaču šivalni stroj, ki se mu tudi ne more zarubiti. Pri tem se ne more natančno določiti kakšne knjige se ne morejo duševno zaposlenemu zarubiti, ker so mu tudi knjige leposlovnega značaja lahko potrebne in to brez ozira na vsakokratno izbiro, ker vsak publicist pripada gotovo neki gotovi kulturni struji in si izbira knjige po svojem okusu, kar se tiče duhovne smeri in literarne oblike, ki jo v svojih spisih potem izpoveduje in propagira. Zato so književniku poleg klasikov tudi Hanfove pripovedke in Kellermannov »Tunel« ravnotako lahko potrebni in se mu potemtakem ne smejo zarubiti.

Ta pravdorek je važen preudarek za podobne slučaje.

Ali si že dobil novega naročnika za „Delavsko politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

Meh za smeh

Pri vojakih.

Stotnik je z rekrutom baronom B. zelo obziren. Pri neki priložnosti mu reče: »Vaši čevlji so pa danes zelo slabo osnaženi, gospod baron.«

Potem pa se obrne k njegovemu sedcu:

»Ti si pa prav tak prasec.«

Glavno je pes.

— Sosedu so povozili psa; to bo gospa potrta, ko zve, kaj se je zgodilo njenemu ljubljencu.

— Ne smeš ji tega povedati kar naravnost.

— Seveda ne. Najprej ji povem, da so ji povozili moža.

Praktičen deček.

— Lepo je od tebe, Mihec, da si se prišel igrat z našim Jurčkom. Ali ve tvoja mati, da si pri nas?

— Da, gospa, in mamica mi je dejala, da dobim pri vas tudi južino in večerjo.

CENE GOVORE!

Plašči za dame že od Din 190'.

Obleke za moške že od Din 170'.

Obleke za fante že od Din 60'.

Dosežen je naš cilj — Oblekli smo vse ljudi dobro in poceni!

Prepričajte se o vsem brezobvezno v naših prodajalnah

TIVAR-OBLEKE